

Allirahu looduskaitseala kaitsekorralduskava

Koostaja: Kadri Paomees

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1. Ala üldiseloostus ja kaitseala väärtused	4
1.1. Paiknemine ja iseloostus	4
1.2. Kaitse-eesmärk	4
1.3. Kaitsekord	4
1.4. Rahvusvaheline staatus	5
1.5. Huvigrupid.....	5
1.6. Bioloogiline iseloostus ja kaitseala väärtused.....	6
1.6.1. Taimestik.....	6
1.6.2. Elupaigad.....	6
1.6.3. Linnustik.....	6
1.6.4. Loomad.....	8
2. Peamised väärtusi mõjutavad tegurid ning vajalikud TEGEVUSED	10
2.1. Mõjutegurid.....	10
2.2. Kaitse korraldamiseks vajalikud tegevused	11
2.3. Eelarve.....	13
3. Tulemuslikkuse hindamine.....	14
Kasutatud materjalid.....	15
LISAD.....	16
Lisa 1. Allirahu looduskaitseala kaitse-eeskiri	17
Lisa 2. Allirahu looduskaitseala piirid.....	21
Lisa 3. Elupaigatüübid Allirahu looduskaitsealal	22
Lisa 4. Tähised Allirahu looduskaitsealal.....	23
Lisa 5. Allirahu looduskaitseala väärtused, eesmärgid, mõjutegurid ja tegevused.	24

SISSEJUHATUS

Vastavalt „Looduskaitseadusele“ tuleb kõigile kaitsealadele koostada kaitsekorralduskava, mille ülesanne on anda ülevaade kaitsealal paiknevatest väärtustest, püstitada eesmärgid nende väärtuste kaitsmiseks, määratleda neid väärtusi mõjutavad tegurid ja ohud ning planeerida tegevused tagamaks nende väärtuste säilimist.

Hallhüljes (*Halichoerus grypus*) on Eestis peamiselt läänepoolse levikuga, suuremad lesilad ja poegimisalad jäävad Lääne-Eesti saarestiku vetesse. Soojadel talvedel on Allirahu saarterühm peamiseks poegimiskolooniaks Liivi lahes, karvavahetusperioodil ja suvisel puhkeperioodil on siin suurim hallhüljeste lesila Eestis.

Keskkonnaseisundi muutuste ja mereressursside kasutamise tõttu on 20. sajandi algusega võrreldes toimunud kümnekordne Läänemere hallhüljeste arvukuse langus. Samas on hallhüljeste arvukus viimase kümnendi jooksul Eesti rannikul ja kogu Läänemeres pidevalt tõusnud.

Kava koostamisel on kasutatud “Tegevuskava hallhüljeste kaitse korraldamiseks Eestis“ ja “Tegevuskava Läänemere viigerhülge (*Phoca hispida botnica*) kaitseks Eesti rannikul aastatel 2006-2010“.

Suured tänud Ivar Jüssile, kellelt saadi viimase 10 aasta hallhüljeste poegimis- ja loendusandmed.

Kaitsekorralduskava avalikku arutelu ei toimunud, kuna alaga ei ole otseselt seotud ühtegi huvigruppi.

1. ALA ÜLDISELOOMUSTUS JA KAITSEALA VÄÄRTUSED

1.1. Paiknemine ja iseloomustus

Allirahu looduskaitseala asub Liivi lahes Saaremaa lõunarannikul asuvast Vätta poolsaarest ligikaudu 4,7 km kaugusel lõunas ning hõlmab Allirahu ja Tompamaa (ka Tombamaa) saari ja neid ümbritsevat kividerohket mereala. Kaitseala pindala on kokku 1960,4 ha, millest maismaa moodustab kõigest 2,7 ha, ülejäänud on mereosa.

Allirahu on kruusane, läänerannikul kivine, kuni 3 meetrit üle merepinna ulatuv saar, millel paikneb töötav tulepaak koos abihoonega. Tulepaak töötab alates 1980.aastast päikesepatareide abil. Tompamaa on Allirahust kagus asuv madal kivine ja liivane saar, mis olenevalt veetasemest ulatub üle mere ühtse sirpja seljandikuna või üksteisest merega lahutatud madalike ning liivaseljandike arhipelaagina. Tompamaal ehitised puuduvad.

1.2. Kaitse-eesmärk

Allirahu looduskaitseala kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – karide (1170), väikesaarte ning laidude (1620) ning II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, kaitseks (vt lisa 1).

Allirahu ja Tompamaa saared ja karid on olulised hallhüljeste lesilatena, kes on II kategooria kaitstavad liigid. Lisaks on kaitseala juhukülaline viigerhüljes.

Tähtis on tagada Läänemere hallhülge sigimis- ja puhkeala säilimine ning peamise ohustava teguri – inimtegevuse – vältimine piirkonnas.

Kuna Allirahu looduskaitseala asub Kura kurgu linnualal, siis tuleks täiendada kaitseeskirja ja panna eesmärgiks ka Linnudirektiivi täitmine.

1.3. Kaitsekord

Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks (Allirahu ja Tompamaa) ja üheks piiranguvööndiks (Allirahu).

Sihtkaitsevööndid on vajalikud II kategooria kaitsealuste liikide (hüljeste) kaitse tagamiseks. Sihtkaitsevööndeid on kaks, sest piirangud on Allirahul ja Tompamaal erinevad (vt lisa 1). Sihtkaitsevööndid peavad kaitse-eeskirjaga sätestatud režiimi ja ulatusega välistama hüljeste ohustava häirimise ajal, mil loomad on äärmiselt tundlikud – poegimise ja karvavahetuse ajal.

Piiranguvöönd on planeeritud välistamaks kalapüügi hüljestele ohtlike vahenditega (mõrrad ja suuresilmalised võrgud) lesilate vahetus läheduses, kus loomade hukkumise tõenäosus on suur.

1.4. Rahvusvaheline staatus

Allirahu looduskaitseala on arvatud Natura 2000 linnualade (Kura kurgu linnuala) ja loodusalade (Allirahu loodusala) hulka.

Allirahu looduskaitseala jääb samuti rahvusvahelise tähtsusega Kura kurk linnuala (IBA) piiridesse.

1.5. Huvigrupid

Avalik sektor

- Saare Maavalitsus
- Pihla vallavalitsus
- Veeteede Amet
- Keskkonnaministeerium
- Keskkonnaamet
- Maa-amet
- Keskkonnainspeksioon

Õppe- ja teadusasutused

- Tartu Ülikool
- Eesti Maaülikool
- Tallinna Tehnikaülikool
- Tallinna Ülikool
- teised koolid

Valitsusvälised organisatsioonid

- Eestimaa Looduse Fond
- Tudengite looduskaitse ringid
- jt

Erasektor

- Kalurid
- Loodusmatkade korraldajad (Hillar Lipp, OÜ 360 kraadi)
- Turistid, külastajad
- Suvitajad
- jt

Järgnevalt tuuakse täpsemalt ära osade huvigruppide soovid ja huvid:

Keskkonnaamet on huvitatud looduskaitseala terviklikkuse säilimisest, kaitsealal asuvate liikide ja koosluste kaitsest, uurimisest ja seirest.

Veeteede Ametile kuulub Allirahu tulepaagi maaüksus. On huvitatud tulepaagi hooldamisest.

Kalurid on huvitatud looduskaitseala kalaressursside kasutamisest.

Loodusmatkade korraldajad on huvitatud hülgevaatlusretkede korraldamisest kaitsealale.

Loodushuvilised, turistid, juhukülastajad naudivad kaitseala eraldatust, looduslikkust, hülgeid.

Loodusteadlased on huvitatud kaitseala säilimisest ja teaduslike uuringute teostamisest.

Koolid on huvitatud ekskursioonide korraldamisest kaitsealale, uurimistöde läbiviimisest.

1.6. Bioloogiline iseloomustus ja kaitseala väärtused

1.6.1. Taimestik

Allirahu on vähese taimestikuga saar ja Tompamaa taimkatteta saar. Allirahul leidub peamiselt merikapsast. Tompamaal leidub ainult vähesel määral hanemaltsa.

1.6.2. Elupaigad

Karid (1170)

Karidena käsitletakse merepõhjast märgatavalt kõrgemale ulatuvaid veealuseid, paiguti mõõnaga paljanduvaid kaljusid ja moreense või bioloogilise tekkega moodustisi. Eestis kaljuseid karisid ei ole, kuid siin mahuvad selle elupaigatüübi alla rahuderikkad või aluspõhjakiivimeist merepõhjakoõrgendikud, mis paguvee ajal võivad ulatuda üle veepinna. Allirahu looduskaitsealal asub see elupaigatüüp ümber Allirahu ja Tompamaa suure alana.

Väikesaared ning laiud (1620)

See elupaigatüüp on oluline eeskätt lindude pesitsus- ja puhkepaigana ning hüljeste lesilana. Taimkate on väikesaartel tavaliselt väga hõre, kohati paljanduvad pealiskorra kivimid. Allirahu looduskaitsealal kuuluvad selle elupaigatüübi alla nii Allirahu kui ka Tompamaa.

1.6.3. Linnustik

Allirahu looduskaitseala asub rahvusvahelise tähtsusega linnualal Kura kurgu linnuala. Allirahu mereala on oluline merelindude rändeagne koondumispaik. Linnustikus domineerivad hõbe- ja merikajakas ning randtiir, kes asustavad peamiselt Allirahu saare platood. Tabelis 1 on ära toodud Allirahul ja Tompamaal loendatud ja kirja pandud linnud, kõik neist ei ole seal pesitsenud. Loendused, kirjapanekud on aastatest 1952, 1953, 1958, 1988, 1991, 1995, 2000, 2002, 2004, 2005, 2006 ja 2007 (andmed olemas Keskkonnaametis).

Kaitsealustest lindudest on Allirahu looduskaitsealalt kirja pandud II ja III kategooria kaitstavaid liike. Samas on Natura 2000 ala Kura kurgu linnuala eesmärkides ka mitte

kaitse all olevaid liike. Peaks täiendama Allirahu looduskaitseala kaitse-eeskirja ning panema kaitse-eesmärgiks ka linnuliikide kaitse.

Tabel 1. Allirahu looduskaitseala linnud

Liik	Kaitsekate gooria Eestis	Natura 2000 ala kaitseesmärk
Kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>)		X
Hallhani (<i>Anser anser</i>)		X
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	III	X
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)		X
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)		X
Ristpart (<i>Tadorna tadorna</i>)	III	
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)		X
Rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>)		X
Jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>)		X
Liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>)	III	X
Kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>)	II	X
Vihitaja (<i>Acitis hypoleucos</i>)		
Väikerisla (<i>Calidris minuta</i>)		X
Risla (<i>Calidris alpina</i>)		
Heletilder (<i>Tringa nebularia</i>)	III	
Naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>)		
Kalakajakas (<i>Larus canus</i>)		
Tömmukajakas (<i>Larus fuscus</i>)	II	X
Höbekajakas (<i>Larus argentatus</i>)		
Merikajakas (<i>Larus marinus</i>)		
Tutt-tiir (<i>Sterna sandvicensis</i>)	II	
Jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>)	III	
Räusk (<i>Sterna caspia</i>)	II	X
Randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>)	III	
Väiketiiir (<i>Sterna albifrons</i>)	III	
Alk (<i>Alca torda</i>)	II	X
Sookiur (<i>Anthus pratensis</i>)		
Hänilane (<i>Motacilla flava</i>)	III	
Linavästriik (<i>Motacilla alba</i>)		
Plüü (<i>Pluvialis squatarola</i>)		X
Merisk (<i>Haematopus ostralegus</i>)		
Hallvares (<i>Corvus corone cornix</i>)		
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)		X

1.6.4. Loomad

Tompamaa on Liivi lahe suurim hallhüljeste lesila, kuhu kevadel, karvavahetuse perioodil, koguneb mitmeid sadu loomi. Kevadel on Tompamaad ümbritsevatel kivistel madalikel ka viigerhülgeid. Mõlemad mainitud hülgealiigid on II kategooria kaitsealuste liikide nimekirjas. Soojadel talvedel, kui meres ei moodustu korralikku jääkatet, poegivad Allirahul ja Tompamaal hallhülged. Arvestades asjaolu, et neil saartel sünnib kuni viiendik kogu Läänemere hallhülgeasurkonna aastastest poegade arvust, on Allirahu ja Tompamaa selle liigi seisukohast äärmiselt tähtsad alad.

Läänemere hallhülged on reeglina jääle poegivad imetajad, kes vaid erakordselt soojadel talvedel poegivad maismaale. Ebatavalised poegimistingimused toovad kaasa kõrgendatud stressi, mis väljendub olulises käitumuslikus erinevuses – hülged muutuvad äärmiselt pelglikuks ja sigimisesilade häirimine inimese poolt võib kaasa tuua poegade kõrgeid suremusi.

Teise olulise iga-aastase sündmusena sigimise kõrval on hüljestel kevadine karvavahetus, mis järgneb vahetult sigimisele. Sel ajal kogunevad loomad kindlatesse lesilatesse ning veedavad enamuse ajast veest väljas.

Hallhüljeste puhkealasad iseloomustavad peamiselt järgmised tunnused:

- Kaugus asustatud rannikust ja laevateedest vähemalt 1 km;
- Lesila madalal taimkatteta saarel või kivisel madalikul, mis ei varja vaadet lähiümbrusest;
- Lesila on järsu rannaga ja vahetult ranna lähedal või lesimiskivide ümber on vähemalt meetrisügavune vesi.

Lähtuvalt aastaajalisest elutsüklist ja sotsiaalsest käitumisest võib hüljestel eristada kolme põhilist elupaikade tüüpi:

- Lesilad

Lesilad on madalad laiud ja karid, kuhu hülged kogunevad suurte rühmadena puhkama. Hallhülged kasutavad Eestis enamasti väikesi avamerelise asendiga madalaid taimkatteta saari (max 1 m üle merepinna) või kiviseid veepinnani ulatuvaid madalikke nagu Allirahu. Lesilatele kogunevad loomad kogu jäävaba perioodi vältel, suurimad on karjad kevadise karvavahetuse ajal. Sobivate lesilate olemasolu määrab hallhülge leviku Eesti vetes.

- Sigimisalad

Jäävabadel talvedel kogunevad hülged poegima saartele. Poegimissaared ulatuvad erinevalt tavalistest lesilatest vähemalt ühe meetrini üle veepinna, muudelt tingimustelt peavad saared vastama lesila tingimustele.

- Toitumisalad

Hallhüljes kasutab toitumiseks kogu Eesti rannikumerd. Ilmselt on toitumisalad sesoonselt seotud massiliselt esinevate kalaliikide liikumise ja levikuga.

Tabelis 2 on ära toodud aastatel 1999-2009 Allirahu looduskaitsealal loendatud hülged (Ivar Jüssilt saadud andmed).

Tabel 2. Allirahu looduskaitseala hülged 1999-2009

Aasta	Poegimise seire	Arvukuse seire	
	Sündinud poegade arv	Maksimaalne loendustulemus vanaloomade seireperioodil	Märkused
1999	0	410 - 440	
2000	488	450 - 500	Minimaalne sündinud poegade arv. Tegelik teadmata
2001	233	670 - 720	
2002	431	620 - 650	
2003	0	1430 - 1510	Pojad sündisid jääl
2004	0	1620 - 1700	Pojad sündisid jääl
2005	0	1060	Pojad sündisid jääl
2006	0	550	Pojad sündisid jääl
2007	0	1370 - 1790	Pojad sündisid jääl
2008	1420	1625	Viimase 100 aasta kõige soojem talv
2009	0	1856 - 2023	Pojad sündisid jääl

2. PEAMISED VÄÄRTUSI MÕJUTAVAD TEGURID NING VAJALIKUD TEGEVUSED

2.1. Mõjutegurid

Hüljeste kaitsetegevuse planeerimisel omab olulist osa hülgeid ohustava häirimise ennetamine või vältimine. Hülgeid ohustava häirimisena võib mõista igasugust inimtegevust, mis segab loomade normaalset elutegevust. Häirimise defineerimisel peab lähtuma hüljeste reaktsioonist häirijale. Kui inimtegevusliku häirimise tulemusena loomad põgenevad kividelt ja lahkuvad ka puhkeala vahetust lähedusest, on häirimine aset leidnud. Häirimise ohtlikkuse astet on suhteliselt raske hinnata, sest see sõltub aastaajast tingitud loomade füsioloogilistest vajadustest. Kahtlemata on häirimise tagajärjed kõige ohtlikumad sigimisperiodil, kui vanalooma pojast eemalepeletamise tõttu võib kaduda ema ja poja vaheline side, samuti karvavahetusperiodil, kui loomad peavad karvavahetuse normaalseks kulgemiseks veetma palju aega veest väljas. Karvavahetuse ajal on loomade energiavarud väikesed, kuna nad ei ole jõudnud talvel ja sigimisperiodil kaotatud ressursse veel taastada.

Kuna kaitseala asub avamerel, siis on ta inimtegevusest suhteliselt vähe mõjutatud.

Peamised hülgeid mõjutavad tegurid on:

- Ebasoodsad jäätingimused poegimisperiodil

Kõige olulisemaks sigimist raskendavaks põhjuseks on ebasoodsate jääoludega järjestikused soojad talved.

- Haigused

Suured asustustihedused poegimissaartel võivad põhjustada normaalsest kõrgemat poegade suremust, kuna soojade ilmade korral võivad levima hakata tõved.

- Kiskjad

Täiskasvanud loomadel looduslikud vaenlased puuduvad, kuid poegi võivad ohustada merikotkad ning meri- ja hõbekajakad. Linnud, keda meelitab kohale sünnitusveri ja platsenta, võivad rünnata vastsündinud hülgepoegi. Jääl poegimise puhul on ohutegur minimaalne, kuna pojad paiknevad jääl suhteliselt hajusalt.

- Kalapüük

Kalapüünistesse uppumine on peamine hüljeste suremust põhjustav tegur. Kalanduse kaaspüügi täpne selgitamine ei ole võimalik, sest kalurid ei soovi uurijatega koostööd teha ja tegelikke andmeid ei ole võimalik neilt saada. Allirahu looduskaitsealal on kaitse-eeskirjaga kehtestatud piirangud, mis peaks välistama hüljeste kaaspüügi ja seega on tegemist potentsiaalse ohuga.

- Vee- ja õhuliiklus

Häirimise tagajärjed on kõige ohtlikumad sigimisperiodil, kui vanalooma pojast eemalepeletamise tõttu võib kaduda ema ja poja vaheline side, samuti karvavahetusperiodil, kui loomad peavad karvavahetuse normaalseks kulgemiseks veetma palju aega veest väljas. Vee- ja õhuliiklus on häirivaks teguriks ka linnustikule.

- Keskkonnareostus, õlireostus

Sellega võivad hüljestel kaasneda häired sisesekretsiooninäärmete tegevuses ja tulenevad patoloogilised muutused organismis. Õlireostus on ohtlikum eelkõige hülgepoegadele, kuna õliga määrdunud poeg võib alajahtuda ja surra, seda eriti juhul, kui emad viivad pojad reostunud aladelt eemale ja pojad peavad pikemat aega külmas vees ujuma. Keskkonna ja õlireostus mõjutavad ka linnustikku.

- Salaküttimine

2.2. Kaitse korraldamiseks vajalikud tegevused

Kaitsekorralduse põhieesmärk on tagada hallhülge säilimine Allirahu looduskaitsealal.

Kalanduse ja hüljeste vahelise konflikti leevendamine.

Kalanduse ja hallhülge vastuolude leevendamine on oluline kaitse edukaks korraldamiseks, kuid tänapäeva maailmapraktikas ei ole leitud ühte universaalset erinevaid huvigruppe rahuldavat lahendust. Praegu kehtiva korra järgi kuulub kalandusele tekitatud kahjude korral kompenseerimisele vaid püünistele tekitatud kahju. Saagile tekitatud kahju ei kompenseerita.

Tegevused jaotuvad:

- Elupaikade ja elukeskkonna kaitse

Eesmärk on tagada hallhülgekolooniate kaitse kaitsealadena piiritletud aladel põhimõttel, et hüljeste häirimine oleks viidud miinimumini. Tuleb tagada sigimis- ja puhkealade häirimatus ja vältida muud inimtegevust, mis kahjustab kaitseala väärtusi. Elupaiku tuleb kaitsta mitte ainult hüljeste pärast, vaid ka linnustiku pärast.

- Isendite kaitse

Eesmärk on vähendada hallhüljeste inimtekkelist suremust ja häirimist ning leevendada hüljeste ning kalanduse vahelist konflikti.

- Uurimine ja seire
 - Hallhülgeasurkonnas toimuvate muutuste jälgimine (arvukuse ja populatsiooni dünaamika seire);
 - Kalapüünistes hukkuvate hüljeste arvu ja selle ajalis-ruumilise iseloomu jälgimine;
 - Hüljeste asurkonna tervisliku seisundi ja selle muutuste jälgimine; Hüljeste populatsiooni terviklikkuse ja elupaigakasutuse uurimine.
 - Linnustiku seire (on võimalik ühildada hülge seirega)
- Koolitus ja tutvustamine

Üldsuse teavitamine hüljeste bioloogiast, hüljeste kaitse ja kalanduse vastuolude kaasaatud inimeste informeerimine.

- Hallhülge tegevuskava uuendamine
- Kaitse-eeskirja täiendamine

Kui läheb kaitse-eeskirja uuendamiseks, siis tuleb kaitse-eesmärkide seas välja tuua kaitstavad linnuliigid, praegu on kaitse-eesmärgiks ainult hülged ja elupaigad.

- Kaitseala tähistamine

Allirahule ja Tompamaale tuleks panna kahepoolsed liikumispirangu tähised (Allirahule üks ja Tompamaale kaks tähist). Lisaks tuleks Vätta sadamasse panna suur stend kaitseala tutvustava tekstiga ning liikumispirangutega. (vt lisa 4)

- Järelevalve

Tuleb teha tihedat koostööd Keskkonnainspeksiooniga.

- Vajadusel tuleb kaitseala laidudel piirata kährikute ja rebaste arvukust.

3. TULEMUSLIKKUSE HINDAMINE

Koostatakse kaitsekorralduse tulemuslikkuse analüüs

Tulemuslikkuse kontrolli raames läbiviidava kaitsekorralduskava toimimise analüüsi käigus selgub, kas kasutatud ressursid ja saavutatud tulemused on vastavuses ja kui suures ulatuses on saavutatud kavas soovitud eesmärgid.

Tegevuste hindamiseks on hea kasutada indikaatoreid, mille abil kaitsekorralduslike tegevuste tulemuslikkust saab hinnata:

- Elupaigad - seisundit hinnatakse kooslustele iseloomulike indikaatorliikide kaudu, kas ja millisel pindalal on kooslus säilinud.
- Ohustatud liigid - hinnatakse liigi seisundi järgi (arvukuse muutused, elujõulise populatsiooni säilimine jne).

Hallhüljeste kaitse korraldamise tulemuslikkuse hindamise põhiliseks kriteeriumiks on hüljeste arvukuse dünaamika ja käitumisreaktsioonid antropogeensetele ärritajatele. Nagu kavas mainitud, on loomade peamiseks suremuse põhjuseks kalapüünistes hukkumine, mida tuleks igati vähendada.

Kaitsekorralduskava uuendamine

Kõiki eelpoolloetletud uuringuid ja seireandmeid kasutatakse jätkukaitsekorralduskava koostamisel. Jätkukaitsekorralduskava koostamise aluseks on käesoleva kaitsekorralduskava täitmise analüüs ja tulemuste hinnang ning selle koostamist tuleb alustada hiljemalt 2019. aastal. Jätkukaitsekorralduskava koostamise eest vastutab Keskkonnamet.

Tabel 4. Tulemuslikkuse hindamine

Väärtus	Indikaator	Hetkeseisund	Kriteerium/tulemus
Elupaigatüübid	Elupaikade seisund	Hetkel on looduskaitsealal karide elupaigatüüpi ca 810 ha, väikesaarte ja laidude elupaigatüüpi ca 7,2 ha. Elupaigatüübid on hästi säilinud.	Elupaikade pindala ja looduskaitsealine väärtushinnang on sama või suurenenud.
Hallhülged	Liigi seisund ja elupaigad	Viimase kümnendi jooksul on arvukus suurenenud ja elupaigad säilinud.	Liigi elupaigad on säilinud, liigid esindatud, arvukus ei ole märgatavalt langenud.
Kaitsealused linnuliigid	Liikide seisund seire tulemusel	Liigid esindatud, elupaigad säilinud.	Liikide elupaigad on säilinud, liigid esindatud, arvukus säilinud.

KASUTATUD MATERJALID

Jüssi, I., Jüssi, M. 2000: Tegevuskava hallhüljeste kaitse korraldamiseks Eestis.

Jüssi, I., Jüssi, M., Määr, R. 2004: Tegevuskava Läänemere viiherhülge (*Phoca hispida botnica*) kaitseks Eesti rannikul aastatel 2006-2010.

Vabariigi Valitsuse määruse „Allirahu looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitseeskiri“ eelnõu seletuskiri. 2005.

LISAD

Lisa 1. Allirahu looduskaitseala kaitse-eeskiri

Allirahu looduskaitseala kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri¹

Vastu võetud Vabariigi Valitsuse 21. juuli 2005. a määrusega nr 196 ([RT I 2005, 42, 355](#)), jõustunud 31.07.2005

Muudetud järgmise Vabariigi Valitsuse määrusega (vastuvõtmise aeg, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

19.01.2009 nr 13 ([RT I 2009, 7, 48](#)) 1.02.2009

Määrus kehtestatakse «[Looduskaitseaduse](#)» § 10 lõike 1 alusel.

1. peatükk
ÜLDSÄTTED

§ 1. Allirahu looduskaitseala kaitse-eesmärk

(1) Allirahu looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) võetakse kaitse alla EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – karide (1170²), Läänemere kesk- ja põhjaosa väikesaarte ning laidude (1620) ning II lisas nimetatud liikide, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, kaitseks.

(2) Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks sihtkaitsevööndiks ja üheks piiranguvööndiks.

(3) Kaitsealal tuleb arvestada «Looduskaitseaduses» sätestatud piiranguid käesolevas määruses sätestatud erisustega.

(4) Tulenevalt Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k «Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri» lisa 1 punkti 2 alapunktist 14 hõlmab kaitseala Allirahu loodusala, kus tegevuse kavandamisel tuleb hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade suhtes kehtivaid erisusi.

§ 2. Kaitseala asukoht

(1) Kaitseala asub Saare maakonnas Pihitla vallas merealal.

(2) Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on esitatud kaardil määruse lisas³.

§ 3. Kaitseala valitseja

Kaitseala valitseja on Keskkonnaamet.

[RT I 2009, 7, 48 – jõust. 1.02.2009]

2. peatükk

KAITSEKORRA ÜLDPÕHIMÕTTED

§ 4. Lubatud tegevus

- (1) Inimestel on lubatud viibida kaitseala maa- ja veealal, välja arvatud Tompamaa sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 15. novembrini ja Allirahu sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 1. juulini.
- (2) Kaitseala laidudel on lubatud kährikute ja rebaste arvukuse piiramine.
- (3) Rahvaürituse korraldamine selleks ettevalmistamata kohtades ja rohkem kui 20 osalejaga rahvaürituse korraldamine on lubatud üksnes kaitseala valitseja nõusolekul.
- (4) Kaitsealal on lubatud sõitmine veemootorsõidukiga aeglasemalt kui 8 sõlme. Veemootorsõidukiga sõitmine kiiremini kui 8 sõlme on lubatud järelevalve- ja päästetöödel, valitsemisega seotud töödel ja valitseja nõusolekul teostatavas teadustegevuses.

§ 5. Keelatud tegevus

- (1) Kaitsealal on keelatud telkimine ja lõkke tegemine.
- (2) Kaitseala valitseja nõusolekuta on kaitsealal keelatud:
 - 1) muuta katastriüksuse kõlvikute piire ja sihtotstarvet;
 - 2) koostada maakorralduskava ja teostada maakorraldustoiminguid;
 - 3) kehtestada detailplaneeringut ja üldplaneeringut;
 - 4) anda nõusolekut väikeehitise ehitamiseks; 5) anda projekteerimistingimusi; 6) anda ehitusluba.

§ 6. Tegevuse kooskõlastamine

- (1) Kaitseala valitseja ei kooskõlasta tegevust, mis vajab kaitse-eeskirja kohaselt kaitseala valitseja nõusolekut, kui see võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.
- (2) Kui tegevust ei ole kaitseala valitsejaga kooskõlastatud või tegevuses ei ole arvestatud kaitseala valitseja kirjalikult seatud tingimusi, mille täitmise korral tegevus ei kahjusta kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit, ei teki isikul, kelle

huvides nimetatud tegevus on, vastavalt «Haldusmenetluse seadusele» õiguspärasest ootust sellise tegevuse õiguspärasuse osas.

(3) Keskkonnaministeeriumil või Keskkonnaametil on keskkonnamõju hindamise järelevalvajana õigus seada kaitseala kaitseks keskkonnanõudeid, kui kavandatav tegevus võib kahjustada kaitseala kaitse-eesmärgi saavutamist või seisundit.

[RT I 2009, 7, 48 – jõust. 1.02.2009]

3. peatükk

SIHTKAITSEVÖÖND

§ 7. Sihtkaitsevööndi määratlus

(1) Kaitseala sihtkaitsevöönd on kaitseala osa seal väljakujunenud või kujundatavate looduslike koosluste säilitamiseks.

(2) Kaitsealal on kaks sihtkaitsevööndit: 1) Allirahu sihtkaitsevöönd; 2) Tompamaa sihtkaitsevöönd.

§ 8. Lubatud tegevus

(1) Kaitseala valitseja nõusolekul on sihtkaitsevööndis lubatud kaitsealuste liikide elutingimuste säilitamiseks vajalik tegevus.

(2) Sihtkaitsevööndis on lubatud olemasoleva ehitise hooldustööd.

§ 9. Keelatud tegevus

Sihtkaitsevööndis on keelatud:

- 1) majandustegevus;
- 2) loodusvarade kasutamine;
- 3) inimeste viibimine Tompamaa sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 15. novembrini ja Allirahu sihtkaitsevööndis 15. veebruarist 1. juulini, välja arvatud järelevalve- ja päästetöödel ning kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul teostatavas teadustegevuses;
- 4) uute ehitiste püstitamine; 5) kalapüük.

4. peatükk

PIIRANGUVÖÖND

§ 10. Piiranguvööndi määratlus

Allirahu piiranguvöönd on kaitseala maa- ja veeala, mis ei kuulu sihtkaitsevööndisse.

§ 11. Lubatud tegevus

- (1) Piiranguvööndis on lubatud majandustegevus.
- (2) Piiranguvööndis on lubatud kalapüük, välja arvatud:
 - 1) aastaringne kalapüük mõrraga;
 - 2) kalapüük nakkevõrguga, mille silma suurus ületab 200 mm.

§ 12. Piiranguvööndi kaitse-eesmärk

Piiranguvööndi kaitse-eesmärk on sealse elustiku mitmekesisuse säilitamine.

¹ EÜ nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50; C 241, 29.08.1994, lk 175; L 305, 8.11.1997, lk 42–65; L 236, 23.09.2003, lk 667–702; L 284, 31.10.2003, lk 1–53).

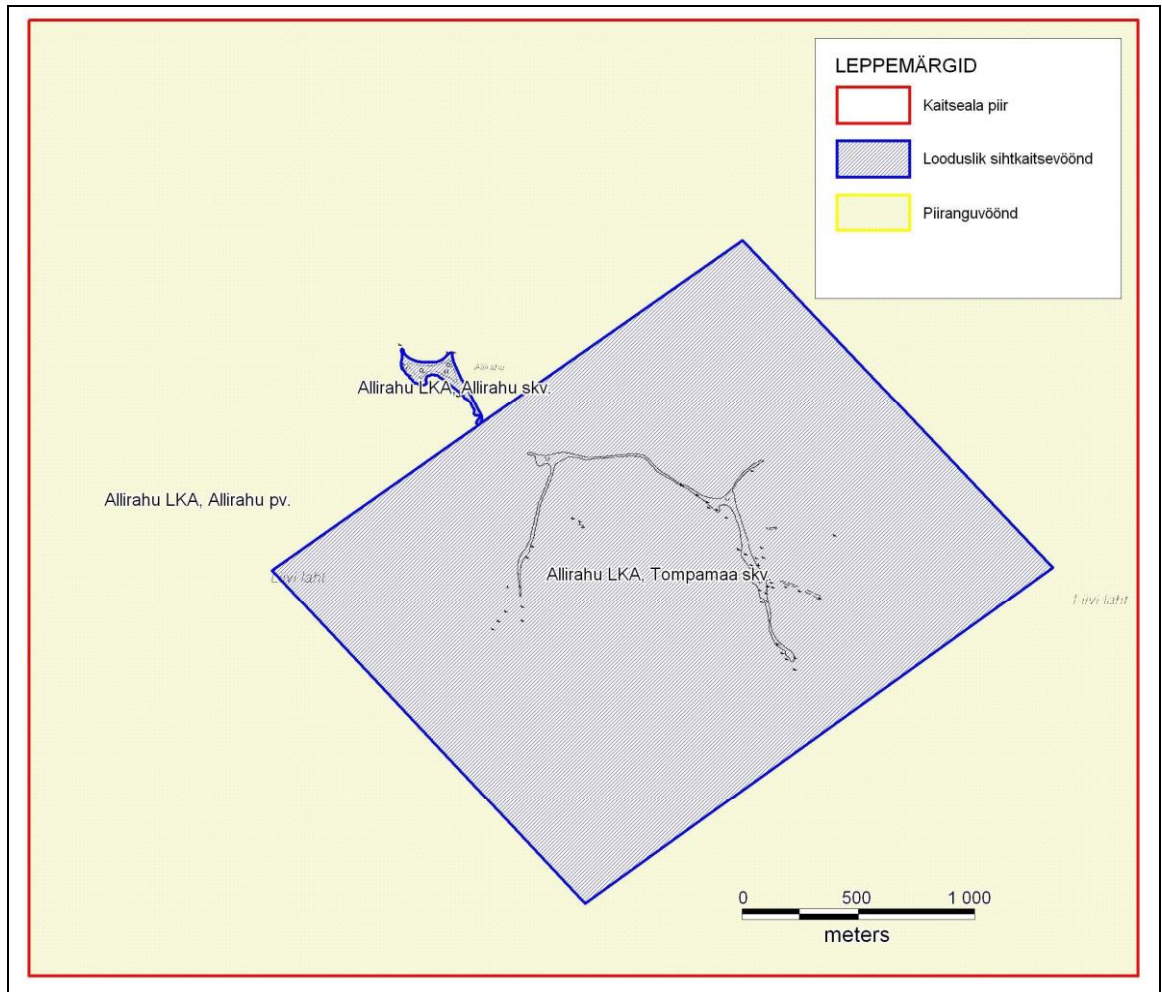
² Sulgudes on kaitstava elupaigatüübi koodinumber vastavalt EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale.

³ Kaitseala välispiir ja vööndite piirid on märgitud määruse lisas esitatud kaardil Eesti põhikaardi (mõõtkava 1:10 000) alusel, kasutades maakatastri andmeid seisuga juuni 2004. a.

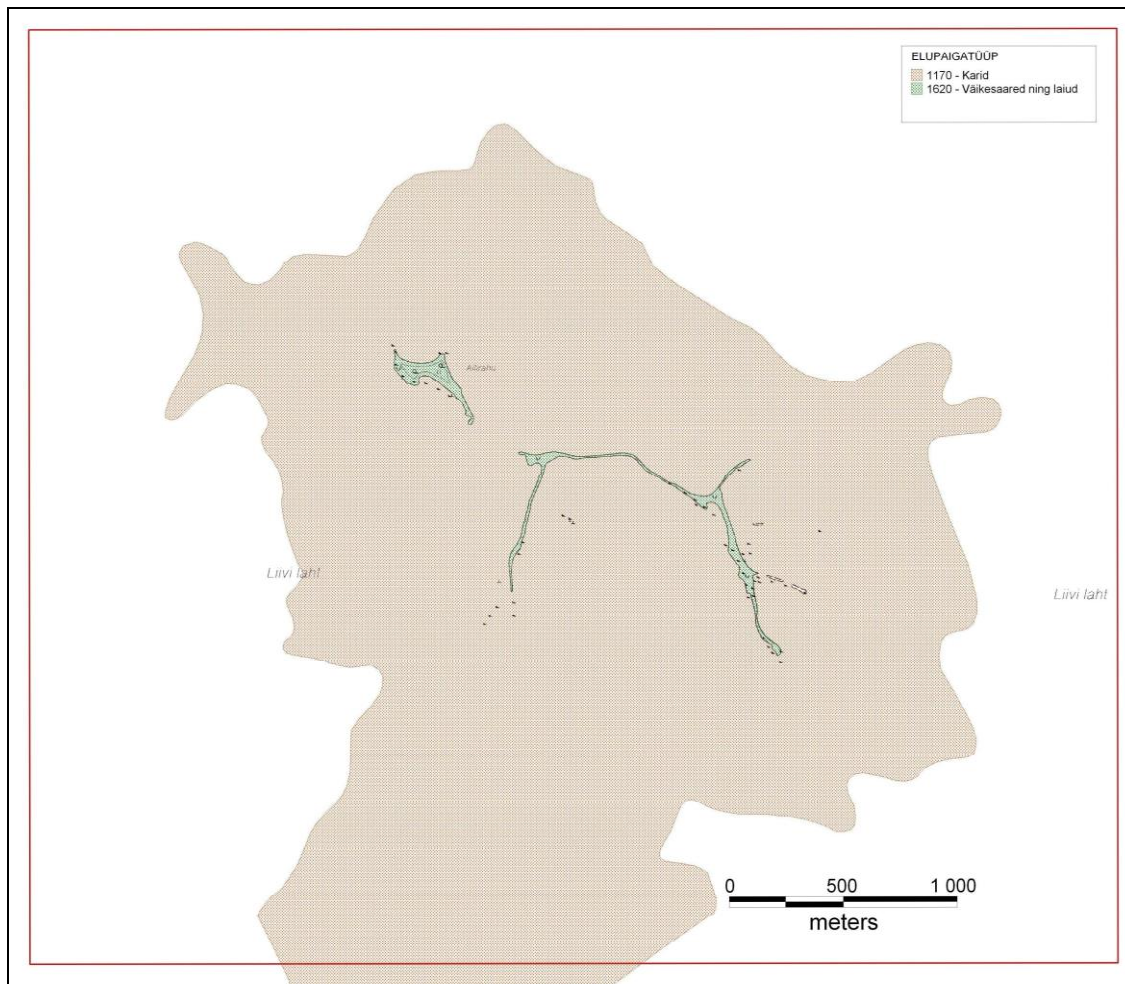
Ala kaardiga saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, Keskkonnaministeeriumi Info- ja Tehnokeskuses ning Maa-ameti veebilehel maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

[[RT I 2009, 7, 48](#) – jõust. 1.02.2009]

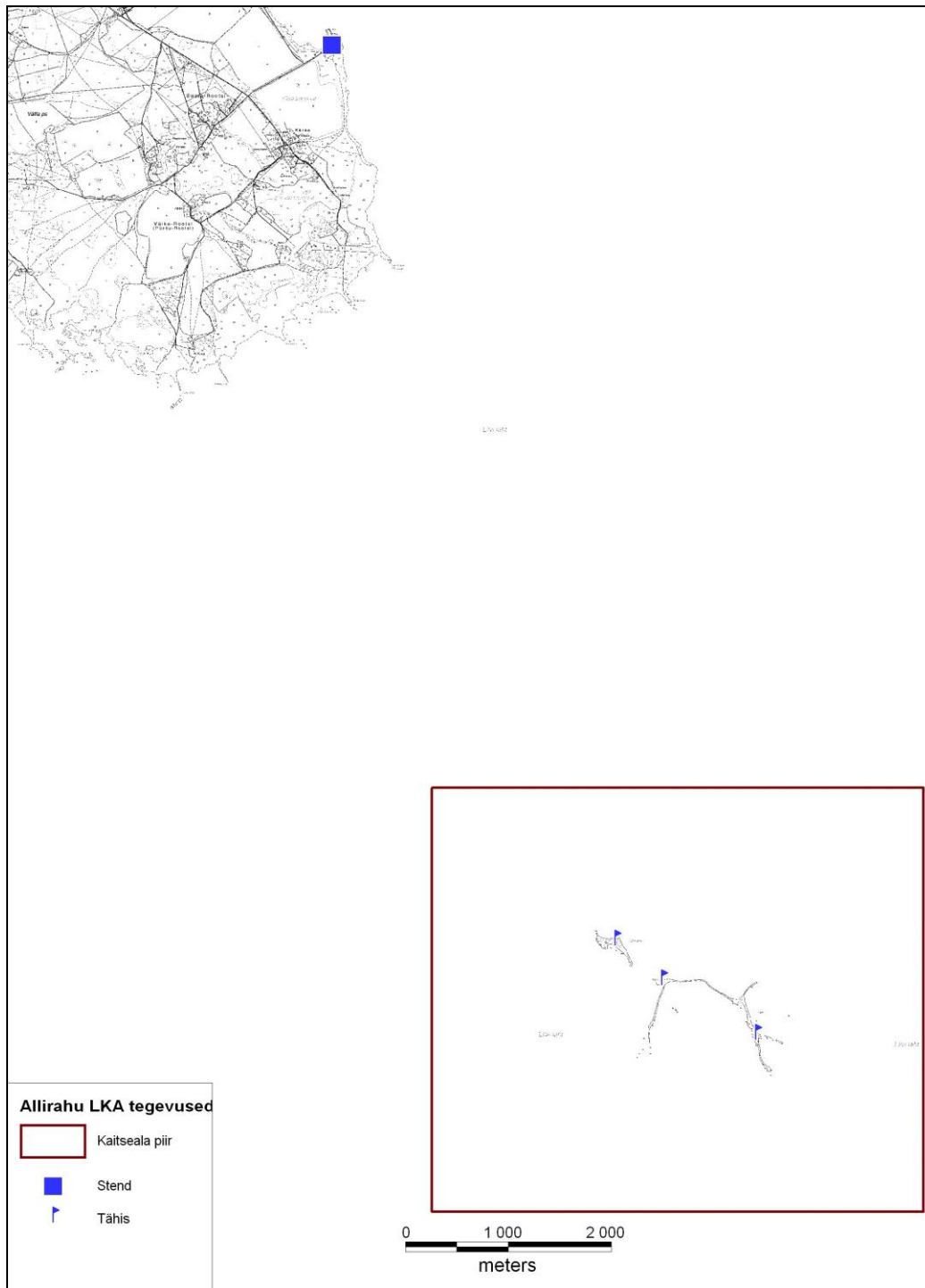
Lisa 2. Allirahu looduskaitseala piirid

Lisa 3. Elupaigatüübid Allirahu looduskaitsealal

Lisa 4. Tähised Allirahu looduskaitsealal

Lisa 5. Allirahu looduskaitseala väärtused, eesmärgid, mõjutegurid ja tegevused

Väärtus	Lähem eesmärk	Kaugem eesmärk	Mõjutegurid	Tegevused
Elupaigad	Tagada elupaigatüüpide kaitse, hallhülgekolooniate kaitse, et hüljeste häirimine oleks viidud miinimumini.	Elupaikade kaitse	Kalapüük. Vee-, õhu- ja muu liiklus. Keskkonnareostus – keskkonnamürgid, õlireostus, müra.	Järelvalve kaitsealal ohustava häirimise vältimiseks. Hüljeste arvukuse ja populatsiooni dünaamika seire. Populatsiooni elupaigakasutuse uuringud.
Loomad	Vähendada inimtekkelist hallhüljeste suremust.	Isendite kaitse	Kalapüük. Muutused toidubaasis. Salaküttimine. Vee-, õhu- ja muu liiklus. Keskkonnareostus – keskkonnamürgid, õlireostus, müra. Looduslikud tegurid – kiskjad, epideemiad, jäävabad talved.	Järelvalve kaitsealal ohustava häirimise vältimiseks. Hüljestele ohtlike kalapüüniste täiustamine. Kalanduse kaaspüügi seire. Hüljeste arvukuse ja populatsiooni dünaamika seire. Asurkonna tervisliku seisundi seire. Elupaikade ja elukeskkonna kaitse. Isendite kaitse. Koolitus ja tutvustamine.
Linnud	Tagada kaitstavate liikide säilimine.	Isendite kaitse	Vee-, õhu- ja muu liiklus. Keskkonnareostus – keskkonnamürgid, õlireostus, müra. Looduslikud tegurid.	Järelvalve kaitsealal ohustava häirimise vältimiseks. Lindude seire. Elupaikade ja elukeskkonna kaitse. Isendite kaitse. Kährikute ja rebaste arvukuse piiramine